“Elsa is zeker de eerste rol die ik ga zingen”

Dich teure Halle brengt Silvia Sequeira de IVC Wagnerprijs 2022

Minze bij de Weg

Op 2 juli won de Portugese sopraan Silvia Sequeira tijdens het Internationaal Vocalisten Concours de Wagnerprijs. Het was een puike winnares. Recensenten als Franz Straatman en Peter Franken verwachtten na haar optreden op de finaledag zelfs dat ze de hoofdprijs zou krijgen. Dat werd het niet. Wel werd het enthousiasme van het publiek omgezet in het toekennen van de publieksprijs, zodat ze toch gelauwerd naar haar woonplaats Maastricht kon terugkeren. Wie is die Wagner-winnaar en hoe kwam ze als jonge zangeres bij de grootmeester van de Duitse opera terecht?

Silvia Sequeira ontvangt (naast de Publieksprijs) ook de Wagnerprijs van Nederland uit handen van Linda Finnie (© IVC)

Silvia Sequeira komt uit een muzikaal gezin. Haar vader is componist en dirigent van een blaasorkest. Haar broer speelt trompet. Geen wonder dat ze zelf als kind in muziek geïnteresseerd raakte en veel instrumenten wilde bespelen. Het werd uiteindelijk de hoorn. Dat klinkt misschien vreemd voor een klein meisje, maar het feit dat haar vader hetzelfde instrument bespeelde heeft ongetwijfeld meegespeeld.

Uiteindelijk bleek de hoorn toch niet zo te bevallen. Na een paar jaar studie had ze het wel gezien. Op aanraden van haar koorleraar (‘je hebt een goede stem’) besloot ze te gaan zingen. Dat was een gouden greep. Aan het Escola de Música e Artes do Espetáculo in Porto volgde ze de bacheloropleiding voor klassieke zang. En kwam ze voor het eerst in aanraking met de muziek van Richard Wagner. Ze won zelfs een Wagnerprijs voor jonge zangers, waardoor ze naar Bayreuth werd uitgezonden.

Totaal anders

Wagner is toch niet iets voor jonge zangers?

“Mijn leraar zei dat we ook eens andere dingen moesten proberen. In had problemen met het Italiaanse repertoire, het verisme, het legato. Toen ik een beetje overging naar Brahms, Schumann en Schubert

zei hij: het Duitse repertoire past ook goed bij je. Misschien kan de Duitse manier van zingen je helpen bij het begrijpen van de Italiaanse stijl. Technisch gezegd: als je goed Duits kan zingen, kan je ook goed Italiaans zingen en omgekeerd.
Hij vroeg mij om Der Engel uit de Wesendonck liederen te zingen. Ik probeerde het en vond het echt moeilijk. Ik herinner me dat ik er niets van begreep, het was totaal anders. Maar hij had in Duitsland gestudeerd en wist veel over de Duitse techniek. Hij begon mij maat voor maat uit te leggen hoe je op een Duitse manier moet zingen, hoe het werkt, hoe je je stem op de juiste manier kunt plaatsen. Bij Wagner worden de klinkers en de woorden echt uitgerekt.
Misschien plande hij toen al om mij later *Dich teure Halle* en *Du bist der Lenz* te geven, de korte opera-aria's. Maar hij dacht: laat Silvia eerst maar eens leren wat Wagner is en met liederen beginnen. Na Der Engel kwam het tweede lied, het derde (dat was voor mij de moeilijkste), het vierde en het vijfde. Voor mijn bachelorexamen heb ik uiteindelijk de Wesendonck liederen met orkest gezongen. Daarna zijn we *Dich teure Halle (Tannhäuser*) gaan doen. Net als de Wesendonck liederen is dat niet te zwaar. Het gaat vooral om de woorden, de kleuren, de lyriek.
Wagner heeft me echt met mijn techniek geholpen."

Begreep je het Duits?
"In het begin niet (lacht). In het begin was het heel moeilijk te begrijpen wat hij wilde, want Portugees is heel anders. Soms begreep ik niet wat het werkwoord was, want het werkwoord staat in het Duits meestal aan het eind. In het Portugees en andere Latijnse talen staat het voorin. En het Duits van Wagner is zelfs nog moeilijker. Het was in het begin erg moeilijk maar tegenwoordig begin ik eraan te wennen."

Zanetto
De Europese Unie kent heel wat programma's om het contact tussen de Europeanen te bevorderen. Een daarvan is Erasmus +, een EU-programma voor onderwijs, opleiding, jeugd en sport in Europa. In dat kader bood het conservatorium van Maastricht jonge zangers de mogelijkheid zich te verder te ontwikkelen. Op advies van haar Portugese leraar meldde Silvia Sequeira zich aan.
"Hij vertelde mij over een programma in Maastricht om daar *Zanetto* te doen, een opera van Mascagni. Het is een kleine opera die hij speciaal voor jonge zangers in zijn omgeving componeerde. Hij schreef vijfenveertig minuten heel mooie muziek met partijen voor een sopraan en een mezzo. Voor ons zangers is dat het begin van de verismestijl. Mijn leraar zei: ik denk dat het goed voor je is om buiten Portugal te zingen, je stem begint zich te ontwikkelen. Dus ben ik in 2019 een maand naar Maastricht gegaan. Daar vond ik mijn leraar: Yvonne Schiffelers. Ze is een Nederlandse mezzo en heeft onder andere in Mannheim aan de opera gezongen.
De eerste keer dat ik haar ontmoette dacht ik meteen: Wow! Hier kom ik verder mee. Dus het jaar daarop heb ik mij aangemeld voor de masterstudie in Maastricht."

En daar kwam je Wagner weer tegen?
"Ik wilde wat meer aan het Italiaanse repertoire doen, zodat ik het verisme beter ging begrijpen en inderdaad, daarbij kwam Wagner weer om de hoek kijken. Eind vorig jaar zag ik de aankondiging van het IVC. Yvonne zei: misschien moet je je aanmelden. Bereid je erop voor en lukt het niet, dan lukt het niet. Ik meldde me aan, zag dat er ook een Wagnerprijs was en dacht: ik heb het een keer in Portugal gedaan. Mijn stem is nu beter, mijn Duits is beter, alles is beter, dus laat ik het proberen."

Vier minuten
Hoe gaat zo'n concours in zijn werk?
"In de voorselectie hoef je niet een aria van vier minuten te hebben. Ik ging er naartoe met iets van 'Gluck' en 'Du bist der Lenz' uit *Die Walküre*, dat is tweeëneenhalve minuut. Ik werd geaccepteerd en ze zeiden dat ze me ook voor de Wagnerprijs wilden hebben. OK, maar toen ik naar mijn repertoirelijst keek zag ik dat ik geen Wagner van vier minuten had en een stuk van vier minuten is verplicht.
Dus moest ik twee maanden voor het begin van het IVC 'Einsam im trüben Tagen' *(Lohengrin)* leren. Daar werd ik zo verliefd op. Ik kende het, maar had het nooit gezongen. Toen ik begon met zingen was het, zoals we in het Portugees zouden zeggen, als boter. Het was zo 'smooth'. Ik hoefde niets te

doen, ik hoefde niet op rare plaatsen adem te halen, ik hoefde niet over de techniek na te denken. Ik begon te zingen en het was als: ahh! Waarom ben ik hier niet eerder mee begonnen, het is zo comfortabel zingen."

Maar het was wel hard studeren?
"Ja, met Yvonne en met Abigail Richards, mijn pianist. We hebben er hard aan gewerkt hoe je de tekst moet uitspreken. Want het is Wagner. Ik heb veel Strauss gezongen, dat is ook Duits. Maar bij Wagner moeten de medeklinkers meer nadruk krijgen, meer uitgestrekt worden. Daar moest ik hard aan werken, want ik had maar twee maanden tot de eerste ronde en ik had *'Einsam im trüben Tagen'* nog niet eerder gedaan. *Dich teure Halle* kende ik al, daarmee had ik indertijd in Portugal gewonnen."

11º Concurso de Canto Lírico 2020, Lissabon

Warm en betrokken
Het resultaat is bekend. Het leverde Silvia Sequeira de Wagnerprijs op. Van de tien kandidaten die zich voor deze prijs hadden aangemeld vielen er acht af na de eerste ronde. Twee zangers haalden de halve finale en Silvia was de enige die de finaleronde van het IVC bereikte. Met het bekende resultaat.
Zoiets levert naamsbekendheid op en een aardig bedrag om verder te kunnen studeren. Maar heb je er inhoudelijk ook iets aan? Krijg je als deelnemer feedback van de jury? Dat viel tegen.

"De jury gaf aan geen enkele kandidaat commentaar. Ze wilden je alleen feedback geven als je er uit ging. Dan kon je naar een reactie vragen. De mensen die de finale haalden kregen dus geen enkel commentaar. Ook daarna niet. Alleen de dirigent (Hartmut Haenchen, MbdW) was zo 'amazing' dat ik mij bijna thuis voelde. Hij was warm en betrokken en hielp mij met het Duits. Kan je dit en dat zo doen? Werkelijk geweldig.
De voorzitter van de jury zei achteraf dat ik nog niet klaar was voor bijvoorbeeld Bayreuth, maar dat ze wisten dat ik daar in de toekomst zou staan. Dat was hun enige commentaar op de Wagnerprijs.
En op de Puccini-aria Sola, perduta, abbandonata (*Manon Lescaut*) kreeg ik het commentaar dat het werkelijk verbluffend gespeeld was. Natuurlijk was de stem ook goed, maar ze waren vooral onder indruk van hoe het werd geacteerd, zelfs zonder dat je je kon bewegen."

Had je repetitietijd met het orkest?
"We hadden eerst een repetitie met de dirigent en een pianist, zodat de dirigent ons tempo kent en ons kan helpen bij iets wat wel met piano gaat en niet met een orkest. Dat is gebruikelijk. De dag daarop hebben we in Eindhoven de repetitie met orkest gedaan. Daar heb ik 'Dich teure Halle' één keer gezongen en 'Sola, perduta, abbandonata' twee keer, want dat laatste stuk heeft een sterkere relatie met het orkest, vooral met de hobo. Dat was samen ongeveer vijftien minuten.
Ik voelde, denk ik, dat hij er echt van genoot om met mij te werken. Dat is een van de leukste dingen van zo'n concours, samenwerken met een orkest en samen muziek maken."

Eerst spinto
In een recensie van de finale schreef Peter Franken te verwachten dat je een dramatische sopraan gaat worden. Hoe kijk jij daar tegenaan?
"Ik werk op dit moment aan het spinto-repertoire, omdat ik nog geen dertig ben. Ik heb heel wat repertoire te leren voordat ik Wagner ga doen. Daarvoor is het nog te vroeg. Ik ga mij eerst op het spinto-repertoire toeleggen om dat onder de knie te krijgen voordat ik met Wagner in het diepe duik."
(Paul Korenhof geeft in de Nieuwe Encylopedie van de Opera bij spinto de volgende omschrijving: 'benaming voort een krachtige voordracht, meestal gebruikt met betrekking tot tenoren'. Leo Riemens schrijft in het Groot Operaboek: 'Een lyrische sopraan met een dramatische inslag'.)

Je beschouwt je dus niet als een dramatische sopraan?
"Nee, op dit moment niet, over tien jaar misschien. Tot dan wil ik de grote spinto-rollen doen, de grote

Italiaanse rollen, zoals *Madame Butterfly* en Liu. Ik denk dat het verstandig is eerst dit repertoire te doen en dan pas Wagner. Je moet echt goed kunnen zingen en je spieren moeten echt sterk zijn om naar Wagner te gaan. Pas als dat automatisch gaat kan je de stap naar Wagner maken. Het grootste probleem van een jonge zanger die Wagner gaat zingen is om het donkerder, dramatischer te maken. Als je probeert een dramatische stem te produceren voordat die er echt is, ruïneer je je carrière."

Een paar recensenten hadden na je optreden in de finale verwacht dat je de eerste prijs zou winnen. Het werd de publieksprijs en de Wagnerprijs. Was je tevreden met dat resultaat?
"Ik was zeker tevreden met de Wagnerprijs. Ik denk dat ik het beste heb gegeven dat ik had. Toen ik van het podium kwam dacht ik: dit is wat ik nu kan. Natuurlijk had ik sommige dingen beter kunnen doen, maar dat heeft iedere musicus altijd. Ik heb de twee tenoren gehoord die de eerste en tweede prijs hebben gewonnen en zij waren echt goed.
Mijn pianiste Abigail zei ooit tegen mij: als je doet wat je kan dan is het OK. Voor de jury is het een kwestie van smaak. Hier heb ik niet een hoofdprijs gewonnen, maar in een volgende competitie haal ik misschien de finale niet eens. Het hangt af van de smaak van de jury en van wat de jury wil horen. Het voelde alsof ik een concert gaf, ook al waren het maar twee aria's. Ik heb een boodschap aan het publiek kunnen overbrengen en dat is voor mij op dit moment het belangrijkste."

Toch nog even Wagner. Welke Wagnerrollen verwacht je in de toekomst te kunnen doen?
"Als je zou vragen welke ik zou willen doen, dan allemaal. Elsa is zeker de eerste. En ooit zal ik Isolde doen. Als ik naar opnames van drie maanden geleden luister merk ik dat mijn stem zich ontwikkelt. Hij ontwikkelt zich in de goede richting en is in goede conditie. Misschien kan ik Elsa eerder zingen dan ik nu in mijn hoofd heb."

Terugkijken?
De finale van het IVC 2022 kunt u beluisteren op: https://www.youtube.com/watch?v=IaeLWuG7I7A
(Het optreden van Silvia Sequeira begint na 23.15 minuten.)

De halve finale vindt u op: https://www.youtube.com/watch?v=jX7eFYJ-AyY